

اهداف دینی و تربیتی مدرسه میزان

ویراست اول

حمیدرضا آیت اللهی / علی اکبر جباری

ناشر: موسسه فرهنگی و هنر هدایت میزان (فهم)

چاپ: اول بهار ۱۴۰۱

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۹۱۳-۲۸-۴

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

بهاء: ۷۷۰۰ تومان

موضوع: تعلیمات دینی اسلامی -- ایران -- تهران -- برنامه‌های درسی
Islamic religious education -- Iran -- Tehran -- Curricula
آموزش و پرورش -- ایران -- فعالیت‌های فوق برنامه
Education -- Iran -- Activity programs
شناسه افزوده: جباری، علی اکبر، ۱۳۵۸-
رده بندی کنگره: V/BPv
رده بندی دیویی: ۰۷۶/۲۹۷
شماره کتابشناسی ملی: ۸۷۷۰۱۳۳

سرشناسه: آیت‌اللهی، حمیدرضا، ۱۳۳۸ -
عنوان و نام پدیدآور: اهداف دینی و تربیتی مدرسه میزان/ حمیدرضا آیت‌اللهی،
علی اکبر جباری.
مشخصات نشر: تهران: موسسه فرهنگ و هنر هدایت میزان، انتشارات فهم، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری: ۱۳۴ ص:؛ ۲۲×۲۲ سم.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۹۱۳-۲۸-۴
وضعیت فهرست نویسی: فیا
موضوع: موسسه فرهنگی و آموزشی هدایت میزان

مقدمه

دست اندر کاران موسسه آموزشی تربیتی هدایت میزان، با توجه به کوله باری از تجربیات آموزشی و تربیتی که ده‌ها سال کسب شده بود در دهه ۸۰، روشی منحصر به فرد را پی ریزی کردند که به روش میزان موسوم است. و با توفیقات الهی سال ۱۳۹۱ آن را تدوین و تنظیم کردند و در یک کتاب منتشر نمودند. این روش که بر ۱۱ اصل مبتنی است سعی کرده است تا ساختارهای مخرب شخصیت دانش آموزان را در نظام فعلی آموزش و پرورش به هم بریزد و سازمانی نو بنا کند که در آن دانش آموز بیشترین احساس انتخاب‌گری را داشته باشد و به نشاط، تفاوت‌های فردی، انگیزه‌های درونی، خلاقیت، خودانگیختگی او بیشترین توجه بشود و توانمندی او در کار گروهی، مسئولیت‌پذیری و کشف استعدادهای نهفته، تقید مختارانه به آموزه‌های دینی و علاقمندی به ارزش‌های ملی و انقلابی تحقق پیدا کند. از آن زمان، این روش نه تنها در خود مدارس میزان نتایج پرثمری داشته است که در برخی نقاط کشور تحولی چشمگیر ایجاد کرده است، و مدرسی با این روش در شهرهای مختلف فعالیت می‌کنند. از آن زمان تا کنون صدها نفر نیز طی کارگاه‌هایی با این روش و نگاه تحولی آن و ایده‌های جدید آن آشنا شده‌اند و با علاقمندی به بسط نگرش میزانی در تعلیم و تربیت پرداخته‌اند.

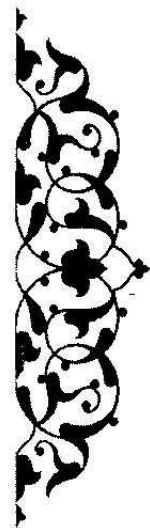
گرچه این روش، ابتداء در دبستان میزان اجرائی شد ولی رفته رفته در فضای دبیرستانی نیز شکل گرفت و نهایتاً دبیرستان‌های میزان نیز بطور کامل به اجرای این روش پرداختند و چندین دوره فارغ التحصیل با اجرای این روش به جامعه دانشگاهی ورود یافته‌اند.

گرچه این روش به جهت دهی محتواهای آموزشی و تربیتی نیز توجه داشت ولی ضرورت داشته است که بتوانیم نشان دهیم که این همه تلاش‌ها در روش میزان برای رساندن دانش آموزان به چه هدفی است تا بر اساس آن با بکارگیری روش میزان دقیقاً بدانیم باید چه محتوایی نیز برای آن تدارک ببینیم. بدین منظور لازم است که مشخص

کنیم چه اهدافی را از فعالیت‌های فوق در زمینه‌های متنوع علمی و تربیتی در نظر داریم. برخی اهداف در چارچوب برنامه درسی کشوری در قالب کتاب‌های درسی و برنامه ریزی‌های آموزشی رسمی باید تحقق پیدا کند. اما سوال اینجاست که مؤسسه میزان غیر از برنامه‌های معمول رسمی چه برنامه‌های آموزشی و تربیتی و دینی را به عهده گرفته است که مزیت نسبی او نسبت به سایر مدارس باید تلقی گردد. به همین جهت درصدد برآمدیم که به تفصیل اهداف خود را در بارور ساختن رشد تعالی نگرانه دانش آموزان تدوین کنیم تا بتوانیم مشخص‌تر برنامه‌های خاص خود را تدارک ببینیم. برای تدوین اهداف، ملاحظات زیر در نظر گرفته شده است:

- هرگاه اسم تعیین اهداف یک فعالیت می‌آید، بلافاصله سیاهه‌ای از انواع آرمان‌ها و فضایل کلی به ذهن خطور می‌کند که می‌توان بدون توجه به اجرایی کردن آن‌ها نوشته شود. این مجموعه اهداف معمولاً در حد شعار باقی می‌ماند و به سختی در چالش‌های اجرایی تن به تحقق می‌دهند. اما وقتی با رشد و تربیت یک انسان مواجه هستیم باید دل نگران محقق شدن آن نیز باشیم. بدین جهت اهداف تنظیم شده باید نه تنها قابل تحقق باشد بلکه ملاحظات عملی را هم در نظر داشته باشد. این نوع اهداف معمولاً اهداف عملیاتی نامیده می‌شود. ما نیز بر آن هستیم که اهدافی عملیاتی را برای خودمان تدوین کنیم. در تدوین این اهداف نمی‌توانیم صرفاً بگوییم می‌خواهیم فردی دیندار و خوش خلق و فکور تربیت کنیم بلکه باید مشخص سازیم که از دیندار و خوش خلق چه معنایی را مدنظر داریم و این معنا چه ابعادی دارد و کدامین ویژگی‌ها باید تحقق پیدا کند. نکته مهم دیگر آن است که هریک از این آرمان‌ها و یا فضایل اگر بخواهد به عنوان هدف محقق گردد، تحقق آن می‌تواند در درجات مختلفی رخ دهد باید معلوم گردد در نظر داریم تا چه اندازه هدف ما عملیاتی و اجرایی شود. این اندازه باید بگونه‌ای تنظیم یابد که حداقل مقدور بتوان معیاری برای سنجش آن داشت و ارزیابی قابل حصولی را برای آن نشان داد. این‌ها ویژگی این نوع اهداف عملیاتی است که در این نوشتار به آن خواهیم پرداخت.

- بسیاری از فعالیت‌هایی که مربیان در مدرسه انجام می‌دهند به خود فعالیت معطوف است نه به نتیجه‌ای که در مربیان انجامیده است. روند اینگونه فعالیت‌ها، فرآیندمحور است تا نتیجه‌محور. ۱۲ سال در مدرسه انواع برنامه‌ها برای نماز می‌گذاریم و خوشحال از کار بسیاری که انجام داده‌ایم اما آیا این فعالیت‌ها باعث شده است

فارغ التحصیلان نماز خوان باشند و خارج از این فرآیندها هم نماز خوان بودن را اختیار کرده باشند؟ هدف وقتی درست انتخاب می شود که ناظر به حصول عملی یک نتیجه باشد نه ناظر به کاری که ما انجام می دهیم. در این نوشتار برای تنظیم اهداف این موضوع مورد توجه قرار گرفته است. بجای آن که بیان کنیم برنامه ای باید گذاشته شود تا مربی شجاع باشد یا اینکه باید نهایتاً شجاعت داشته باشد می گوییم هدف وقتی هدف است که عملاً شجاعت در مربی تحقق پیدا کرده باشد. به همین جهت در تنظیم اهداف، هدف را ناظر به مربی ذکر کرده ایم نه ناظر به مربی. بعد از تعیین هدف تازه می توانیم باید پردازیم به این که برای آن که این هدف عملاً بدست آید چه اقداماتی را می توان یا باید انجام داد. ادبیات تدوین این اهداف چنین تنظیم شده است که مدرسه توقع دارد بگونه ای فعالیت های خود را انجام دهد که وقتی مربی از مدرسه فارغ التحصیل می شود عملاً خصوصیت های مذکور در اهداف در او محقق شده باشد. به همین جهت از بکار بردن کلمات «باید اینگونه باشد...» خود داری شده است و بجای آن گفته شده است «مربی در هنگام فارغ التحصیلی اینگونه است».

- چون اهداف باید اجرایی تنظیم گردد لذا برای بیان هر هدف از بکار بردن یک یا چند کلمه اجتناب شده است و اهداف به صورت یک جمله یا چند جمله و یا در چند سطر بوضوح معین شده است.
- از آنجا که کمتر اهداف تربیتی و دینی یک مدرسه تدوین شده است ابتدا در این بخش به این اهداف می پردازیم سپس در بخش بعدی به اهداف آموزشی و سایر ساحت های تربیتی پرداخته خواهد شد.
- با تحقیق و بررسی هایی که شد اهداف عملیاتی تربیتی و دینی مدرسه میزان در هشت دسته زیر تدوین گردیده است:

الف- دارای مبانی اعتقادی مستحکم

ب- واجد تقید عقلانی به احکام شرعی

ج- دیندار متعبد و متمسک به قرآن و عترت

د- هدفمند و ارزش مدار و تعالی جو

ه- متخلق به اخلاق حسنه

و- توانمند در تجزیه و تحلیل درست امور فردی، اجتماعی و سیاسی